

Neznalost zákona neomlouvá

„Kdo ukradne rohlík, je zloděj,
kdo zkopíruje cédéčko, je šikovnej?“

Ing. Simona Martínková
Masarykovo gymnázium, Plzeň

Obsah

- Autorské právo
- Autorské dílo
- Práva osobnostní a majetková
- Volné dílo, volné užití
- Autorská odměna
- Počítačový program
- Internetové pirátství
- Tresty
- Užitečné adresy a zdroje informací

Autorské právo

- Autorské právo
= právo autorů k jejich dílům.
- Dnes snadná přístupnost výsledků duševní tvůrčí činnosti.
- To, že je nějaké autorské dílo k dispozici na internetu, v žádném případě neznamena, že je bez dalšího poskytnuto veřejnosti k volnému použití.
- **Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském.**

Autorské dílo

- Autorské právo chrání
 - **dílo literární a jiné dílo umělecké,**
 - **dílo vědecké,**
 - **počítačový program,**
 - **databáze**
 - **a fotografie.**

● ● ● | Příklady autorského díla

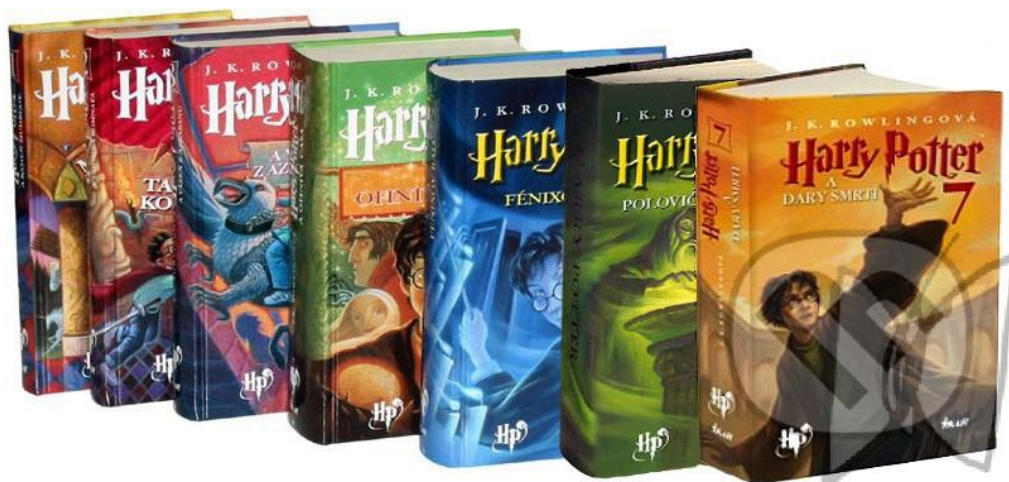
○ Dílem je např. dílo

- slovesné (např. román, povídka),
- výtvarné – malířské, grafické, sochařské,
- hudební a dramatické,
- choreografické (např. baletní choreografie) a pantomimické,
- filmové,
- fotografické,
- architektonické (stavba).

Také autorské dílo

- Díla vzniklá tvůrčím zpracováním jiného díla – například překlad.
- Autorské dílo je možné **zpracovat jen se souhlasem autora.**

Práva osobnostní (morální)

- Autor má právo
 - rozhodnout o zveřejnění díla,
 - osobovat si autorství,
 - na to, aby dílo nebylo užito způsobem snižujícím hodnotu díla.
- Po smrti autora
 - si nikdo nesmí přivlastňovat jeho autorství k dílu,
 - dílo nesmí být užito způsobem snižujícím jeho hodnotu
 - **a musí být uveden autor díla při každém jeho užití.**

Práva majetková (licenční)

- Mají ekonomický význam.
 - např. právo udělit jiné osobě svolení (tzv. licenci) k „užívání“ díla.
- **Trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti.**
- Po smrti autora přecházejí na **dědice.**
- Po uplynutí doby trvání majetkových práv může každý dílo **volně užít** (bezplatně – dílo je „volné“).

Čapka může vydat kdokoli

Víc než osm let se na knihy Karla Čapka vztahoval autorský zákon. Od ledna je jeho dílo volné

Praha - Výročí úmrtí slavných spisovatelů neznamenají jenom vzpomínku v kulturním kalendáriu. V případě sedmdesátí let, která uplynula od smrti autora, se totiž na jeho dílo nevztahuje autorský zákon. Od Nového roku to bude platit i o díle jednoho z nejslavnějších českých literátů, dramatika a novináře Karla Čapka.

„Čapkovo dílo bude opět volné, každý si s ním může nakládat, jak chce. Vyjma dvou případů – nesmí je užívat způsobem snižujícím jeho hodnotu a musí být vždy uveden autor,“ vysvětlil ředitel divadelní a literární agentury Dilia Jiří Srstka. V případě Čapkových knih však podle informací českých nakladatelství nepůjde o žádný čapkovský boom. Je to možná způsobeno i tím, že Čapkovo dílo bylo už jednou „volné“ – dohromady jedenáct let

od roku 1989 do roku 2000, kdy byl tiskový zákon novelizován.

Až dosud vydával některé Čapkovy knihy Knižní klub. „Posledních pět let jsme měli exkluzivní práva na Dášeňku a Pudlenku. V současnosti se kvůli autorským právům soudíme s nakladatelstvím Cesty, které naši exkluzivitu porušilo,“ vysvětlila Denisa Novotná z Knižního klubu. Podobné soudní řízení už od ledna nemůže nikdo zahájit.

Tři roky čekání na Krakatit

Na uvolnění autorských práv Čapkových knih čekalo už tři roky nakladatelství Talpress. „Připravili jsme k vydání komiksově zpracování Krakatitu, nakreslil ho Jan Bažant a měl ho hotové v roce 2005. Ale pak se nám nepodařilo dohodnout se vše-

■ Chystaný Čapek

film

Peníze

V ČT dokončuje Jiří Krejčík dvoudílný televizní film

Válka s mloky, Věc Makropulos

Látky, o nichž uvažují nezávislé produkce

literatura

Krakatit (komiks)

leden, nakladatelství Talpress

Apokryfy

podzim, nakladatelství Dokořán

Dášeňka, Pudlenka

reedice obou knih během roku 2009, nakladatelství Knižní klub

divadlo

Válka s mloky

duben, Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě

Věc Makropulos

březen, Klicperovo divadlo v Hradci Králové

mi skupinami vlastníků autorských práv. Projekt jsme nezrušili úplně a už tři roky trpělivě čekáme. Komiksový Krakatit vyjde hned v lednu,“ vysvětlil Vlastimír Talaš z Talpressu.

Podle jeho slov jde o kvalitní komiks, jehož ukázkou už přinesl i KomiksFEST!Revue, který má šanci přiblížit klasické dílo novým jazykem. „Čapkovy divadelní hry se prodávají málo, na rozdíl od klasické beletrie. Proto chystáme komiksy i podle R.U.R., Továrny na absolutno a Věci Makropulos, abychom je zpřístupnili i mladším,“ dodal Talaš.

Povídky i roztomilé apokryfy

Na vydání Čapkových Apokryfů se chystá nakladatelství Dokořán. „Jde o roztomilé krátké texty, které se

nám skvěle hodí do nové edice Netopýr, kterou jsme zahájili Stevensovým Jekylllem a Hydem. Vyjdou až na podzim, určitě však s působivými ilustracemi a v náležitě grafické úpravě, jak se na takového autora sluší,“ uvedl Zdeněk Kárník z nakladatelství Dokořán.

Nakladatelství Labyrint už Čapka vydalo – v roce 2000 vyšly Podpovídky. S dotiskem Labyrint čekal kvůli právům až na rok 2009. Povídky jsou však jedním z příkladných vydání Čapka, váženosti autora odpovídá grafika i ilustrace. „Sbírka mistrně napsaných povídek byla v prvním vydání doplněna remixy dobových inzerátů od Juraje Horvátha,“ vysvětlila Lenka Vojáčková z Labyrintu s tím, že remixy zůstanou i v druhém vydání.

KLÁRA KUBÍČKOVÁ

Další užití díla zdarma

- Užití bez souhlasu autora a placení odměny:
 - **Citace** – výňatky z děl jiných autorů ve svém díle v odůvodněné míře (citovat lze nejen text, ale i ilustraci, nákres, fotografii nebo hudební či audiovizuální záznam).
 - **Dílo užitě při vyučování pro ilustrační účel.**
 - **Vždy je nutno uvést, je-li to možné, jméno autora, název díla a pramen.**
-

● ● ● | Volné užití – vytvoření kopie

- Zhotovení kopie díla pouze pro svou **osobní potřebu**.
- Je povoleno zhotovení **pouze jediné kopie**.
- Vztahuje se pouze na dílo **zveřejněné**.
- Kopii pořízenou pro osobní potřebu **není dovoleno dál šířit** nebo zveřejňovat.
- Kopii díla si může zhotovit jen ten, pro jehož osobní potřebu je tato kopie určena.

Autorská odměna

- U přístrojů k zhotovování kopií a u nenahraných nosičů záznamů je k ceně připočítána paušální tzv. **náhradní odměna** za tyto přístroje a nosiče.
- Jde o kompenzaci za legální možnost rozmnožování a kopírování autorských děl pro osobní potřebu fyzické osoby nebo vnitřní potřebu právnické osoby (např. <http://www.kvt.cz> – komponenty – pevné disky, spotřební materiál originální – datová média, periferie – tiskárny).

Ochrana proti kopírování

- Ten, kdo **obchází technické prostředky proti neoprávněnému kopírování díla**, zasahuje do autorského práva.
 - např. šifrování, kódování nebo uplatnění kontrolního mechanismu proti kopírování.

Volné užití se nevztahuje...!

- Nelze si zdarma zhotovit kopii (ani pro osobní potřebu)

- počítačového programu,
- elektronické databáze,
- notových záznamů,
- architektonické stavby.

- Je zakázáno natáčení v kině – **camcording**.
- Je zakázáno zhotovení kopie pro komerční účely – vždy jen „soukromé užití“.

Počítačový program

- **Počítačový program** je chráněn jako dílo literární.
- Uživatel si může zhotovit **pouze záložní kopii** počítačového programu, který legálně vlastní.

Internetové pirátství

- Zpřístupnění díla veřejnosti
 - kdokoliv k němu může mít přístup,
 - na místě a v čase podle vlastní volby,
 - i prostřednictvím pouhého odkazu.
- Bez souhlasu autora (porušeno majetkové právo).
- **Pořízení kopie z nelegálního zdroje** je obecně považováno za volné užití, i když je **v rozporu s dobrými mravy** (vědomé využívání protiprávního jednání jiné osoby).

Mezi internetové pirátství patří

- Výrobní pirátství (inzerční servery, burzy, chat, web)
- Upload – stačí internetový prohlížeč, FTP klient (TC)
 - FTP server
 - Filehostingové servery (RapidShare, Uloz.to, ...)
 - Obaly a titulky (chráněné dialogy, překlad, grafika)
- Sdílení – peer-to-peer sítě (BitTorrent, eDonkey, ...)
- Stahování – konkrétní okolnosti
- Pirátské blogy a warez fóra – zveřejňování odkazů
- Nelegální streaming či webcasting
- Camcording – při promítání v kině (kinorip)

Tresty

- Neznalost autorského zákona pachatele neomlouvá.
 - Zdržení se protiprávního jednání.
 - Vydání bezdůvodného obohacení ve výši dvojnásobku odměny.
 - Poskytnutí přiměřeného zadostiučinění – omluvou nebo i finančního.
 - Nahrazení vzniklé škody.

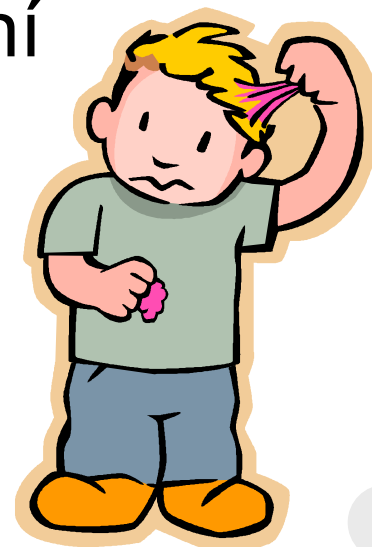
Tresty

- **Odnětí svobody.**
- **Peněžitý trest.**
- **Propadnutí věci** (pirátských kopií i zařízení sloužících k jejich výrobě – nosiče CD nebo DVD, vypalovačka, počítač, kamera).
- **Obecně prospěšné práce, vyhoštění cizince.**
- **Zákaz činnosti a odnětí živnostenského oprávnění.**

Tresty – děti mladší 15 let

- Nejsou trestně odpovědné.
 - Dohled probačního úředníka.
 - Zařazení do výchovného programu.
- Vydání bezdůvodného obohacení ve výši dvojnásobku odměny.
- Nahrazení vzniklé škody (rodiče).

Užitečné adresy a zdroje informací

- On-line zákony ČR – <http://business.center.cz/>
 - Businessinfo.cz – [autorské právo](#)
 - [Seminář](#) o autorském právu
 - Česká protipirátská unie (ČPU) – <http://www.cpufilm.cz>
 - Kampaň ČPU – <http://www.filmynesouzadarmo.cz/cs/>
 - Mezinárodní federace hudebního průmyslu
<http://www.ifpicr.cz>
 - Česká pirátská strana –
<http://www.ceskapiratskastrana.cz/>
 - Štědroň B., Ludvík M.: **Právo v informačních technologiích**, Computer Media, Kralice na Hané 2008
-